

ledende betragtninger over de nordiske historikermøder gennem tiderne, at disse foredrag ville være en historiografisk undersøgelse værd, ikke mindst fordi de mere og mere præges af fremlæggelsen af aktuelle forskningsresultater end af de store navne. Hermed skulle der også være gode muligheder for at skabe den kontakt mellem forskere med fælles interesser, som er mødernes vigtigste opgave. Her skal ikke gøres forsøg på at fremhæve enkelte af de i alt 18 foredrag, der blev holdt i de tre sektioner, men blot noteres, at foredrag med politisk historisk og personalhistorisk indhold ret nøje opvejedes af foredrag med emne fra økonomisk og social historie, hvortil kom et enkelt historieteoretisk foredrag. Kun ét foredrag hentede sit emne uden for Norden. Som efter Helsingfors-mødet vil samtlige foredrag blive trykt in extenso i den beretning, der forventes udsendt i nærmeste fremtid.

På mødets sidste dag drøftedes på professor Aksel E. Christensens initiativ mulighederne for et samarbejde mellem de nordiske historiske foreninger og tidsskrifter, samlet om tre hovedpunkter: 1) gensidige favørpriser, svarende til den på historikermødet i Helsingfors 1931 gennemførte ordning, der fungerede til ind i 1950'erne, 2) et samarbejde m. h. t. orientering om den historiske forskning i udlandet, og 3) en forbedring af mulighederne for at orientere den øvrige verden om nordisk historieforskning, snarest gennem et nyt nordisk tidsskrift på et eller flere hovedsprog. Det kan ikke påstås, at der var almindelig enighed om betimeligheden af de fremsatte forslag, men nok, at stemningen var overvejende positiv, især m. h. t. det første punkt, som da også vil blive realiseret fra nytår 1973.

Der er tradition for afholdelse af ekskursioner i tilslutning til de nordiske historikermøder, en mindre på en af mødedagene, en større dagen efter mødets officielle afslutning. Mødet i København dannede ingen undtagelse. Der var på anden mødedag mulighed for at vælge mellem seks ekskursionsmål i København og omegn, og efter mødet deltog et repræsentativt udsnit af mødedeltagerne i en fælles udflugt til Sorø, hvorfra én gruppe satte kursen mod Trelleborg og Kalundborg, en anden mod sydsjællandske herregårde.

Hertil kommer dog, at selve mødets afslutning var en ekskursion i sig selv. Kronborgs riddersal dannede ramme om det afsluttende foredrag, hvor professor Sven A. Nilsson redegjorde for svensk krigsmagt og statshusholdning i 1600-tallet ved overgang fra krig til fred og afslutningsvis bød velkommen til næste nordiske historikermøde i Uppsala 1974. Med Kronborg, Helsingør og Marienlyst som skueplads gav de danske arrangører mødet den bedst tænkelige afslutning.

SVEND ELLEHØJ

NORDISK arkivsamarbejde har lang tradition, gående fra arkivudvekslinger og -overenskomster over fælles undersøgelser i Vatikanet, Moskva og Berlin til udgivelsen af kvartalstidsskriftet *Nordisk Arkivnyt*. I 1935 tog den daværende svenske rigsarkivar Helge Almqvist initiativ til at man i forbindelse med et almindeligt nordisk historikermøde desuden arrangerede en nordisk arkivdag til drøftelse af fælles problemer. Denne institution har vist sig levedygtig: der er mange fælles problemer. I tilknytning til historikerkongressen i København mødtes nordiske arkivfolk da for 10. gang til arkivdag 7.-8. august 1971. Forhandlings-

emner var 1) Registrering af store moderne arkiver («massarkivalier») og 2) Arkivernes placering i den historiske forskning. Indlæg fra arkivdagen findes trykt i *Arkiv* 3. bd., 1971, s. 327-46, i *Heimen* XV, 1972, s. 529-38 og i *Arkiv, Samhälle och Forskning* nr. 14, 1972, s. 7-12.

De to forhandlingsemner afspejler væsentlige og komplementære sider af arkivernes aktuelle situation i samtlige nordiske lande, kort formuleret som arkivmassernes voksende pres og forskningens voksende krav. Den eksplosionsagtige udvikling af den offentlige administration har skabt et hidtil uoverkommeligt registreringsproblem, idet de traditionelle registreringsformer er utilstrækkelige til at gøre de moderne arkivaliemasser umiddelbart tilgængelige for forskningen. De nordiske arkivstyrelser var enedes om på arkivdagen at redegøre for registreringsproblematikken inden for visse centrale fonds, og der fremkom officielle indlæg om registreringen af udenrigsministerielle sager, handels- og toldsager, skattesager, skolesager, sociale sager, sygehussager og tekniske forvaltningssager. Disse var som ventet alle stærkt koncentreret om en analyse af det enkelte konkrete registreringsproblem. Principielle betragtninger og generelle løsninger var det overladt til forsamlingen at formulere under den egentlige debat. Men forsamlingen svigtede, debatten forløste ingenting, men skejdede ud i en diskussion om hvorvidt arkivvæsenet burde registrere massearkivalierne i 2 tempi, nemlig i første omgang ganske nødtørftigt ved modtagelsen og senere mere fyldestgørende i forbindelse med løsningen af konkrete forskningsopgaver. Naturligvis kom man også ind på de muligheder, som edb åbner for en registrering netop af massarkivalier, men konstruktive forslag til et egentligt edb-registreringsarbejde fremkom ikke. Det viste sig at være en åbenlys fejl, at indlæggene ikke forelå duplikeret, således at forsamlingen i forvejen kunne skaffe sig overblik og debatten følgelig samle sig om de generelle problemer.

Så meget desto væsentligere forekom forhandlingen om mødets andet emne, arkivernes placering i den historiske forskning. Især må Niels Petersens og Ingemar Carlssons perspektivrige oplæg fremhæves. Det førstnævnte, der drejede sig om registreringsarbejder og publikationer, formulerede arkivdagens eneste konstruktive løsning af arkivernes kritiske situation imellem arkivaliemasser og forskningskrav: I stedet for traditionelle registraturer må der etableres *vejledninger* i benyttelsen af de enkelte arkivfonds især med henblik på brug af de hjælpemidler, der er skabt af den arkivdannende institution som en integrerende del af arkivet. Vejledningen må fremstå som en analyse dels af det administrative mønster, i hvilket det pågældende arkivfond er blevet til, dels af arkivets tekniske opbygning. Under debatten blev der yderligere slået kraftigt til lyd for udarbejdelse af *saglige* indgange til arkivmaterialet.

Arkivdagen bragte deltagerne megen arkivfaglig erkendelse. Spørgsmålet bliver nu, om den lader sig positivt udnytte.

GRETHER ILSØE

EFTER Foreningen Nordens møde for historikere i Stockholm 1948 voksede der de følgende år et samarbejde frem mellem de officielle militærhistoriske institutioner i Norden. I 1950 og 1956 fandt der studierejser sted i Danmark, og i 1960 kom rejserne ind i fastere gænge på skift mellem Danmark, Finland,